

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/173334,Materialy-dot-Olgi-Kaminskiej-Prokop.html>
05.05.2024, 06:09

Materiały dot. Olgi Kamińskiej-Prokop

Oddziałowe Archiwum IPN w Katowicach pragnie zaprezentować Państwu wyjątkowy nabytek przekazany przez prof. Teresę Dukiet-Nagórską w czerwcu 2021 r. w formie daru prywatnego w ramach projektu „Archiwum Pełne Pamięci”, a dotyczący Olgi Kamińskiej-Prokop.

Olga Kamińska-Prokop urodziła się 21 lipca 1922 r. w Brodach (b. woj. tarnopolskie). Uczęszczała do Prywatnej Szkoły Powszechnej im. A. Mickiewicza w Katowicach, Publicznej Szkoły Powszechnej im. Królowej Jadwigi w Katowicach, a następnie do Miejskiego Gimnazjum Żeńskiego i Liceum Ogólnokształcącego w Katowicach. Podczas nauki w gimnazjum należała do drużyny harcerskiej. Po wybuchu II wojny światowej przedostała się na teren Węgier, dokładnie do miejscowości Szikszo. Prawdopodobnie na Węgrzech poznała swojego przyszłego męża Jana Stanisława Prokopa, a także rozpoczęła działalność konspiracyjną. Na początku 1940 r. przebywała w Zagrzebiu. 9 lutego 1941 r. Olga Kamińska poślubiła Jana Stanisława Prokopa w miejscowości Jagodina, położonej na terenie Serbii. Większą część 1941 r. Olga Kamińska-Prokop spędziła w Jagodinie prowadząc m.in. kuchnię dla potrzebujących osób. W dniu 19 listopada 1941 r. będąc w zaawansowanej ciąży została aresztowana w miejscowości Pirot (na terenie dzisiejszej Serbii), na granicy jugosłowiańsko-bułgarskiej, podczas próby przerzutu do Turcji dwóch jeńców alianckich narodowości brytyjskiej. 28 maja 1941 r. major Ronald Bolton Littledale oraz podporucznik Albert Michael Sinclair uciekli ze Stalagu XXI D w Poznaniu i przez Łódź, Warszawę, Kraków, Budapeszt, Belgrad, Jagodinę przy pomocy większej grupy Polaków dotarli do miejscowości Pirot. Ze stalagu w Poznaniu uciekł także podporucznik Grismond Scourfield-Davies, jednak pozostał na terenie Warszawy i nie wyruszył w dalszą drogę. Obywatele brytyjscy zostali aresztowani wraz z Olgą Kamińską-Prokop podczas kontroli dokumentów. W akcję przerzutu jeńców alianckich przez granice poszczególnych państw zaangażowanych było więcej osób – w literaturze przedmiotu sprawa ta znana jest jako Operacja „Dorsze”.

Olga Kamińska-Prokop po aresztowaniu została przewieziona do więzienia w Sofii, a następnie do więzienia w Belgradzie. W więzieniu tym w dniu 25 lutego 1942 r. urodził się syn Olgi i Jana, Marek Prokop. Na podstawie zachowanej korespondencji, przekazanej do zasobu OA IPN w Katowicach wynika, iż w maju 1942 r. Olga Kamińska-Prokop przebywała w więzieniu w Wiedniu, natomiast syn został jej odebrany i przebywał w domu dziecka w Wiedniu. W listach do swojej mamy Ireny Kamińskiej, Olga prosi by mama oraz dalsza rodzina odzyskała syna i przejęła w pełni opiekę nad chłopcem. Dzięki pomocy i staraniom prawników, m.in. Aleksandra Cabaja, udało się uzyskać zgodę oraz załatwić wszelkie formalności prawne dot. opieki nad chłopcem, w konsekwencji czego latem 1942 r. Marek został przewieziony do Krakowa i trafił pod opiekę swej babci Ireny Kamińskiej.

Olga Kamińska-Prokop została przetransportowana do więzienia w Berlinie. 17 grudnia 1942 r. została skazana na karę śmierci za „wspomaganie nieprzyjaciela” przez 3 Wydział Sądu Wojennego Rzeszy w Berlinie. Prezydent Sądu Wojennego Rzeszy zatwierdził ten wyrok dnia 20 stycznia 1943 r. obrońcą z urzędu ustanowiono adwokata dr Sachse z Berlina. Prośba matki Olgi Kamińskiej-Prokop o ułaskawienie córki została odrzucona. Wyrok skazujący na karę śmierci został wykonany 9 marca 1943 r. o godz. 19.06 w więzieniu Berlin-Plötzensee. Nabożeństwo żałobne w intencji zmarłej w wieku 20 lat Olgi odprawiono w dniu 27 marca 1943 r. w kościele OO. Kapucynów w Krakowie.

Powyższy życiorys Olgi Kamińskiej-Prokop to jedynie skrócony zarys najważniejszych wydarzeń w życiu katowiczanki, który wymaga jeszcze szczegółowej analizy i dokładnego opisu. Mnogość ważnych, przełomowych wydarzeń, a przede wszystkim postawa, chęć niesienia pomocy, odwaga i heroizm młodej dziewczyny zasługują na szczególną uwagę.

Wśród materiałów przekazanych do zasobu OA IPN w Katowicach najcenniejszą część stanowią oryginalne listy Olgi Kamińskiej-Prokop pisane odręcznie do matki Ireny Kamińskiej (zamieszkałej podczas II wojny światowej w Krakowie) oraz do innych członków rodziny. Chronologicznie obejmują czas od wyjazdu na Węgry, przez pobyt w Zagrzebiu, w Jagodinie i kolejnych więzieniach aż do dnia śmierci. Listy z pobytu na Węgrzech i w Jugosławii pisane są w języku polskim, natomiast listy pisane w więzieniach – aż po ostatni list napisany kilka godzin przed śmiercią – sporządzone są w języku niemieckim.

Na uwagę zasługuje m.in. fragment listu napisanego w dniu 9 lutego 1941 r. Olga Kamińska-Prokop pisze do matki:

„Kochana Matus,

przed chwilą wróciłam do domu po ślubie z Jaśkiem. Przeniosłam się myślą do Ciebie i Was wszystkich. Przykro mi było, że uroczystość ta odbyła się bez Ciebie i że nie mogłaś dać nam swego błogosławieństwa [...]”.

A oto fragment ostatniego listu napisanego do matki kilka godzin przed śmiercią 9 marca 1943 r.:

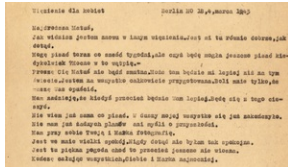
„Kochana Matus,

List ten jest już ostatnim. Dziś wieczorem zostanę stracona. Boli mnie to, ale cóż mogę począć? [...] A oto moje ostatnie słowa dla Marka: niech Cię słucha i stanie się dla Ciebie rodzonym synem. Niech Ci zastąpi moją miłość do Ciebie. Dla siebie proszę tylko o modlitwę [...]”.

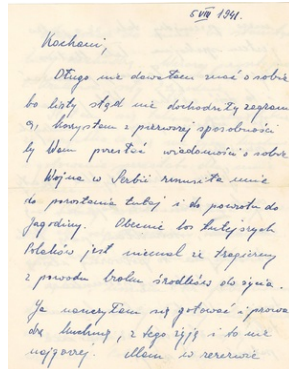
Dokumentacja przekazana do zasobu OA IPN w Katowicach zawiera także korespondencję prowadzoną z władzami niemieckimi dot. odzyskania i przewiezienia syna Marka Prokopa do babci do Polski. Wśród przekazanych materiałów znajdują się także świadectwa szkolne Olgi z lat 1928–1938 oraz kilka rodzinnych fotografii.

Całość daru prywatnego dot. Olgi Kamińskiej-Prokop zawiera kilkadziesiąt cennych dokumentów z lat 1928–1984. Materiały te zachowane są w bardzo dobrym stanie technicznym. Należą do jednych z cenniejszych materiałów archiwalnych zgromadzonych w Oddziałowym Archiwum IPN w Katowicach w ramach projektu „Archiwum Pełne Pamięci”.

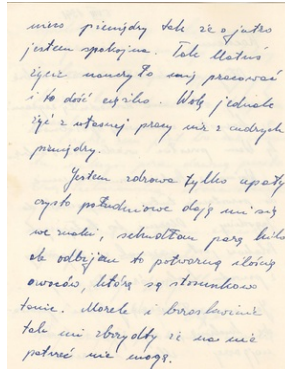
Marta Salbert (OA IPN Katowice)

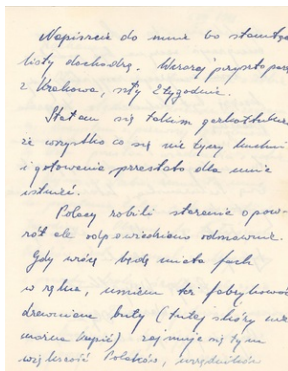
List do matki napisany kilka minut przed śmiercią.

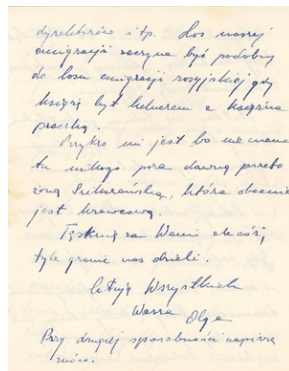
List do rodziny wysłany z Jagodiny (1).

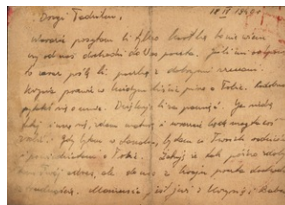
List do rodziny wysłany z Jagodiny (2).

List do rodziny wysłany z Jagodiny (3).

List do rodziny wysłany z Jagodiny (4).

List do Tadeusza Dukiety (1).

List do Tadeusza Dukiety (2).

Marek Prokop z babcią Ireną Kamińską.

Olga Kamińska-Prokop.

*Pracownia
Szkoła Publiczna Szkole Powierzona
M. K. Kucharskiej
Katoiwica, Katoiwica
nr 23/19*

Łódź, dnia 12.11.33

ŚWIADCTWO SZKOLNE

Wzrost *1,62*
Ciężar ciała *48 kg*
Ciężar serca *1,8 kg*

*Wzrost: 1,62
Ciężar ciała: 48 kg
Ciężar serca: 1,8 kg
Ciężar płuc: 0,5 kg
Ciężar wątroby: 1,5 kg
Ciężar nerek: 0,2 kg
Ciężar pęcherzyka żółciowego: 0,1 kg
Ciężar pęcherzyka żółciowego: 0,1 kg
Ciężar pęcherzyka żółciowego: 0,1 kg
Ciężar pęcherzyka żółciowego: 0,1 kg
Ciężar pęcherzyka żółciowego: 0,1 kg
Ciężar pęcherzyka żółciowego: 0,1 kg
Ciężar pęcherzyka żółciowego: 0,1 kg*

Łódź, dnia 12.11.33

Wzrost *1,62*
Ciężar ciała *48 kg*
Ciężar serca *1,8 kg*

Katoiwica, w Katoiwie, 12.11.33

Katoiwica, 12.11.33

Świadectwo szkolne.

LIGA OBRONY POWIETRZNEJ I PRZECIWOŻAROWEJ
KOMISJA WYBORA WYŚWIADZONYCH
pod Wyższym Punktatorem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej

Chłop *Władysław Katoiwica* 26.11.1914
Ciepota *Władysław* nr 327/37

ZAŚWIADCZENIE

Władysław Katoiwica
wzrost 1,62 (1,62 m) - ciężar ciała 48 kg (48 kg)
ciężar serca 1,8 (1,8 kg) - ciężar płuc 0,5 (0,5 kg)
ciężar wątroby 1,5 (1,5 kg) - ciężar nerek 0,2 (0,2 kg)
ciężar pęcherzyka żółciowego 0,1 (0,1 kg) - ciężar pęcherzyka żółciowego 0,1 (0,1 kg)
ciężar pęcherzyka żółciowego 0,1 (0,1 kg) - ciężar pęcherzyka żółciowego 0,1 (0,1 kg)
ciężar pęcherzyka żółciowego 0,1 (0,1 kg) - ciężar pęcherzyka żółciowego 0,1 (0,1 kg)

Łódź, dnia 12.11.33

Władysław Katoiwica

Katoiwica, 12.11.33

Zaświadczenie.